

Curtea Supremă de Justiție
D E C I Z I E

15 iunie 2016

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte: Petru Ursache

Judecători: Vladimir Timofti, Constantin Alerguș

examinînd admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de către avocatul Roșca Vladislav în numele inculpatei Fulga Svetlana, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 23 februarie 2016, în cauza penală în privința lui

***Fulga Svetlana Ivan**, născută la 25 august 1966, originară și domiciliată în or. Ștefan Vodă, str. Vasile Lupu, nr. 29*

Datele referitoare la examinarea cauzei:

1. 11.12.2014 – 07.07.2015 (prima instanță);

2. 20.07.2015 – 23.02.2016 (instanța de apel);

3. 11.05.2016 – 15.06.2016 (instanța de recurs);

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Slobozia din 07 iulie 2015, ***Fulga Svetlana Ivan*** a fost condamnată în baza art. 191 alin. (4) Cod penal, la 7 (șapte) ani închisoare, cu executare în penitenciar pentru femei de tip semiînchis și a fost achitată de sub învinuirea în baza art. 361 alin. (2) lit. d) Cod penal, din motiv că acțiunile ei nu întrunesc elementele infracțiunii.

2. Potrivit sentinței s-a stabilit că Fulga Svetlana Ivan, exercitând funcția de contabil-șef și de casier la Întreprinderea de Stat Publicația Periodică „Prier” situată în or. Ștefan Vodă, deținând în conformitate cu prevederile art. 123 alin. (1) Cod penal statut de persoană cu funcție de răspundere, căreia i-au fost acordate permanent drepturi și obligații în vederea exercitării funcțiilor administrative de dispoziție și organizatorico-economice în domeniul contabilității, în perioada de timp a anilor 2010-2011, cu scopul însușirii prin delapidare a averii străine, folosindu-se de situația de serviciu, în interes material, a săvârșit delapidarea averii străine cu cauzarea de daune în proporții deosebit de mari, în următoarele circumstanțe:

În perioada de la 31.01.2010 până la 02.09.2011, cet. Fulga Svetlana Ivan acționând intenționat, în mod sistematic, urmărind scopul însușirii banilor ce nu i se cuvin, contrar prevederilor pct. 13, 19-21 ale Normelor pentru efectuarea operațiunilor de casă în economia națională a Republicii Moldova, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 764 din 25.11.1992 și a prevederilor art. 19 alin. (14) din Legea contabilității nr. 113-XVI din 27.04.2007, a întocmit 13 dispoziții de plată, fără a fi semnate de conducătorul Întreprinderii de Stat Publicația Periodică „Prier”, și anume dispozițiile de plată cu nr. 13 din 31.01.2010, nr. 37 din 24.02.2010, nr. 58 din 30.03.2010, nr. 19 din 21.05.2010, nr. 114 din 30.06.2010, nr. 235 din 29.12.2010, nr. 28 din 28.02.2011, nr. 46 din 30.03.2011, nr. 90 din 27.05.2011, nr. 114 din 22.08.2011, nr. 130 din 28.08.2011, nr. 141 din 02.08.2011 și nr. 152 din 02.09.2011, în sumă totală de 95000 lei, în care la capitolele persoana ce eliberează și destinatarul plății a indicat numele dumneaei, bani pe care i-a însușit în numerar din casieria întreprinderii, cu folosirea situației de serviciu.

În cadrul inspectării activității economico-financiare la întreprinderea de Stat Publicația Periodică „Prier” de către Inspekția financiară din subordinea Ministerului Finanțelor s-a constatat, că cet. Fulga Svetlana Ivan a indicat destinația sumei de bani însușită de 95000 lei, cu excepția salariului primit, în Registrul de evidență a retribuțiilor angajaților Întreprinderii de Stat Publicația Periodică „Prier” după depistarea de către revizor a necorespunderii datelor în evidența contabilă a întreprinderii.

De asemenea, în cadrul inspectării activității economico-financiare la Întreprinderea de Stat Publicația Periodică „Prier” de către Inspekția financiară din subordinea Ministerului Finanțelor s-a constatat, că cet. Fulga Svetlana Ivan în perioada anului 2011, în baza dispoziției fără număr de înregistrare din 27.12.2011, în lipsa semnăturii conducătorului întreprinderii de Stat Publicația Periodică „Prier” a primit îndemnizația pentru concediul anual în mărime de 3598 lei.

Ulterior acesteia, cet. Fulga Svetlana Ivan, activând în luna ianuarie 2012, 22 de zile lucrătoare și cu scopul însușirii banilor ce nu i se cuvin, contrar atribuțiilor de serviciu prevăzute în pct. 13, 19-21 ale Normelor pentru efectuarea operațiunilor de casă în economia națională a Republicii Moldova, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 764 din 25.11.1992 și prevederilor art. 19 alin. (14) din Legea contabilității nr. 113-XVI din 27.04.2007, în baza dispoziției de plată cu nr. 5 din 10.01.2012, în lipsa semnăturii conducătorului Întreprinderii de Stat Publicația Periodică „Prier”, a însușit suma de 3598 lei, sumă de bani pe care a indicat-o în Registrul de evidență a retribuțiilor angajaților, ca îndemnizație pentru concediul de odihnă folosit în luna ianuarie 2012.

În rezultatul acțiunilor intenționate ale cet. Fulga Svetlana Ivan, care exercita funcțiile de contabil-șef și de casier la întreprinderea de Stat Publicația Periodică „Prier” din or. Ștefan Vodă, acesteia i s-a cauzat un prejudiciu material în sumă totală de 98598 lei, care constituie 4929,9 unități convenționale de amendă, care conform art. 126 alin. (1) Cod Penal, constituie proporții mari.

Tot Fulga Svetlana Ivan, a fost învinuită în aceea că, exercitând funcția de contabil-șef și de casier la Întreprinderea de Stat Publicația Periodică „Prier” situată în or. Ștefan Vodă, deținând în conformitate cu prevederile art. 123 alin. (1)

Cod penal, statuat de persoană cu funcție de răspundere, căreia i-au fost acordate permanent drepturi și obligații în vederea exercitării funcțiilor administrative de dispoziție și organizatorico-economice în domeniul contabilității, în perioada de timp a anilor 2010-2011, cu scopul însușirii averii străine, folosindu-se de situația de serviciu, în perioada de la 31.01.2010 până la 02.09.2011, acționând intenționat, în mod sistematic, contrar prevederilor pct. 13, 19-21 ale Normelor pentru efectuarea operațiunilor de casă în economia națională a Republicii Moldova, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 764 din 25.11.1992 și a prevederilor art 19 alin. (14) din Legea contabilității nr. 113-XVI din 27.04.2007, **a falsificat** 13 dispoziții de plată, fără a fi semnate de conducătorul Întreprinderii de Stat Publicația Periodică „Trier” și anume, dispozițiile de plată cu nr. 13 din 31.01.2010, nr. 37 din 24.02.2010, nr. 58 din 30.03.2010, nr. 19 din 21.05.2010, nr. 114 din 30.06.2010, nr. 235 din 29.12.2010, nr. 28 din 28.02.2011, nr. 46 din 30.03.2011, nr. 90 din 27.05.2011, nr. 114 din 22.08.2011, nr. 130 din 28.08.2011, nr. 141 din 02.08.2011 și nr. 152 din 02.09.2011, în sumă totală de 95000 lei, în care, la capitolele persoana ce eliberează și destinatarul plății a indicat numele dumneai. De asemenea, în cadrul inspectării activității economico-financiare la întreprinderea de Stat Publicația Periodică „Prier” de către Inspekția financiară din subordinea Ministerului Finanțelor s-a constatat, că cet. Fulga Svetlana Ivan în perioada anului 2011, în baza dispoziției fără număr de înregistrare din 27.12.2011, în lipsa semnăturii conducătorului Întreprinderii de Stat Publicația Periodică „Prier”, a primit îndemnizația pentru concediul anual în mărime de 3598 lei.

Ulterior acesteia, cet. Fulga Svetlana Ivan, activând în luna ianuarie 2012, 22 de zile lucrătoare și cu scopul însușirii banilor ce nu i se cuvin, contrar atribuțiilor de serviciu prevăzute în pct. 13, 19-21 ale Normelor pentru efectuarea operațiunilor de casă în economia națională a Republicii Moldova, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 764 din 25.11.1992 și prevederilor art. 19 alin. (14) din Legea contabilității nr. 113-XVI din 27.04.2007, în baza dispoziției de plată falsă cu nr. 5 din 10.01.2012, în lipsa semnăturii conducătorului întreprinderii de Stat Publicația Periodică „Prier”, a însușit suma de 3598 lei, sumă de bani pe care i-a indicat în Registrul de evidență a retribuțiilor angajaților, ca îndemnizație pentru concediul de odihnă folosit în luna ianuarie 2012.

În rezultatul acțiunilor intenționate ale cet. Fulga Svetlana Ivan, care exercita funcțiile de contabil-șef și de casier la Întreprinderea de Stat Publicația Periodică „Prier” din or. Ștefan Vodă, acesteia i s-a cauzat un prejudiciu material în sumă totală de 98598 lei, care constituie 4929,9 unități convenționale de amendă, care conform art. 126 alin. (1) Cod penal, constituie proporții mari.

3. Sentința a fost atacată cu apel de către procuror, care a solicitat casarea parțială a acesteia și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit ordinii stabilite pentru prima instanță, prin care inculpata să fie condamnată în baza art. 191 alin. (4) Cod penal la 7 ani închisoare, iar în baza art. 361 alin. (2) lit. d) Cod penal, la 2 ani închisoare. În baza art. 84 Cod penal, să fie stabilită pedeapsa definitivă de 8 ani închisoare, cu executare în penitenciar pentru femei de tip semiînchis.

În motivarea cerințelor sale acuzatorul de stat a indicat următoarele:

- inculpata, cunoscând că dispozițiile de plată urmează a fi semnate și de conducătorul întreprinderii, a pus semnătura sa în rubrica dispozițiilor de plată,

prevăzută pentru semnătura conducătorului și ca rezultat al falsificării dispozițiilor de plată a însușit suma de bani de 98 598 lei. Respectiv fapta inculpatei constă în introducerea în dispozițiile de plată a unor date denaturate și anume semnarea de către ea a acestora în rubrica conducătorul întreprinderii, deși ultimul nu le-a semnat. Denaturarea respectivă a dispozițiilor de plată nu este altceva decât o metodă de confecționare a unui document oficial fals;

- dispozițiile de plată confecționate și folosite de inculpată la primirea banilor sunt documente oficiale;

- falsificarea unor documente, urmată de folosirea lor de către falsificator în vederea sustragerii bunurilor, trebuie calificată conform art. 191 și art. 361 Cod penal.

3.1. Sentința a mai fost atacată și de către inculpată, care a solicitat casarea parțială a acesteia, în latura stabilirii pedepsei, cu rejudecarea cauzei și stabilirea unei pedepse mai blânde, cu suspendarea condiționată a executării acesteia.

În motivarea cerințelor sale ultima a invocat următoarele:

- semnarea dispozițiilor de plată doar de către inculpată, prin care a ridicat bani cu titlu de împrumut, constituia o practică greșită în întreprindere;

- la baza acțiunilor inculpatei au stat circumstanțe excepționale precum necesitatea achitării unui tratament costisitor pentru mama sa;

- banii de fapt au fost împrumutați, iar faptul restituirii acestora după inițierea inspecției economico-financiare a întreprinderii nu demonstau lipsa acestei intenții din start.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 23 februarie 2016, care a fost pronunțată integral la 22 martie 2016, apelurile declarate au fost respinse ca nefondate, fiind menținută sentința.

5. În motivarea soluției adoptate, instanța de apel a indicat că prima instanță a stabilit circumstanțele de fapt ale infracțiunii comise, a făcut o apreciere corectă a probelor prezentate, a făcut o justă încadrare juridică a acțiunilor inculpatei, întemeiat a ajuns la concluzia că inculpata a săvârșit infracțiunea imputată ei, prevăzută de art. 191 alin. (4) Cod penal și întemeiat a achitat-o pe inculpată pe art. 361 alin. (2) Cod penal, din motiv că acțiunile ei nu întrunesc elementele infracțiunii și a aplicat în privința acesteia o pedeapsă echitabilă.

În susținerea concluziei date s-a reținut că infracțiunea prevăzută de art. 361 Cod penal, atentează la ordinea stabilită a autentificării documentale a faptelor ce au importanță juridică. În calitate de obiect material al infracțiunii servesc documentele oficiale, imprimatele, ștampilele sau sigiliile.

Latură obiectivă constă din confecționarea, deținerea, vânzarea sau folosirea documentelor oficiale false, care conferă drepturi sau scutesc de obligațiuni, precum și confecționarea sau vânzarea imprimatelor, ștampilelor, sigiliilor false.

Înțelesul noțiunii de falsificare constă atât în modificarea totală a documentelor oficiale, cât și în introducerea în document a unor informații falsificate. Aceasta se poate realiza prin următoarele modalități: ștergerea, adăugarea, corectarea conținutului textului, schimbarea datei, falsificarea semnăturii persoanei cu funcții de răspundere etc.

Prin posesie în cazul dat se înțelege deținerea activă a documentelor oficiale false care conferă drepturi sau scutesc de obligațiuni.

Folosirea documentelor falsificate, a ștampilelor, imprimatelor, sigiliilor desemnează acțiunile de vânzare, dăruire, schimb și alte forme de transmitere spre folosire de către alte persoane contra plată sau gratis.

Componența de infracțiune este formală. Ea se consideră consumată din momentul falsificării, confecționării, sau vânzării obiectelor indicate în dispoziția articolului.

Latura subiectivă se realizează prin intenție directă. Este necesar ca falsificarea să fie efectuată în scopul folosirii documentelor, ștampilelor, imprimatelor, sigiliilor de către infractori sau de către alte persoane. Confecționarea sau falsificarea care nu urmează scopul de a fi folosite sau vândute nu formează componența de infracțiune.

Astfel, instanța de apel a considerat că nici o dispoziție de plată nu a fost falsificată deoarece au fost folosite formularele speciale, fiind completate de către inculpată. Prin urmare, nu s-a constatat falsificarea dispozițiilor de plată nici după formă, nici după conținut, deoarece întocmirea dispozițiilor de plată fără semnătura conducătorului întreprinderii de fapt prezintă modalitatea sustragerii banilor și nu se egalează cu un fals penal.

Mai mult, din conținutul învinuirii înaintate de către procuror în rechizitoriu, nu era posibil de a deduce ce anume a falsificat inculpata în dispozițiile de plată în cauză, nefiind indicată nici modalitatea falsificării acestora.

Instanța de apel a considerat neîntemeiate și argumentele apelului declarat de inculpată deoarece instanța de fond, la examinarea cauzei, a ținut cont de toate circumstanțele cauzei penale, și-a motivat soluția adoptată, nu a comis careva omisiuni, erori sau viciu fundamental, a pronunțat o sentință legală și întemeiată în ce privește vinovăția inculpatei, ținând seama de toate circumstanțele pricinii și a aplicat în privința acesteia o pedeapsă echitabilă.

Cu privire la stabilirea pedepsei în privința inculpatei instanța de apel a reținut că întemeiat instanța de fond a acordat deplină eficiență prevederilor art. 61, 75 Cod penal, ținând cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, care conform art. 16 Cod penal este gravă, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei care atenuază și agravează răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, de personalitatea inculpatei, care anterior nu a fost condamnată (f.d. 143), la evidența medicului narcolog sau psihiatru nu se află (f.d. 142), de către administrația ÎS „Trier” se caracterizează pozitiv (f.d. 141), este căsătorită, fără copii minori la întreținere (f.d. 140).

Potrivit rechizitoriului circumstanțe care atenuază răspunderea penală a inculpatei prevăzute de art. 76 Cod penal, nu au fost reținute. Instanța de fond a reținut drept circumstanțe atenuante în conformitate cu prevederile art. 76 Cod penal în privința inculpatei: restituirea prejudiciului.

Potrivit rechizitoriului și de către instanța de fond circumstanțe care agravează răspunderea penală a inculpatei prevăzute de art. 77 Cod penal, nu s-au reținut.

Din considerentele menționate instanța de apel a considerat că just instanța de fond a concluzionat că corectarea și reeducarea inculpatei este posibilă și rațională prin aplicarea sancțiunii cu închisoare în limita stabilită de prevederile

art. 191 alin. (4) Code penal, fapt determinat de circumstanțele cauzei. Astfel, corect instanța de fond a numit inculpatei pedeapsa în limita stabilită de prevederile art. 191 alin. (4) Cod penal, sub formă de închisoare pe un termen de 7 (șapte) ani, cu ispășirea pedepsei într-un penitenciar pentru femei de tip semiînchis, având în vedere că sancțiunea legii prevede pedeapsa cu închisoare de la 7 la 12 ani.

În concluzie, instanța de apel a apreciat că argumentele apelului acuzatorului de stat și ale inculpatei erau neîntemeiate, motiv pentru care apelurile declarate au fost considerate nefondate și au fost respinse.

6. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către avocat în numele inculpatei, care a fost depus la 20 aprilie 2016 și care solicită casarea parțială a acesteia, în partea ce se referă la respingerea apelului inculpatei, cu remiterea cauzei la rejudecare în scopul înlăturării erorii judiciare de ordin procedural.

În motivarea cerințelor avocatul invocă următoarele:

- instanța de apel nu a examinat și nu s-a pronunțat asupra circumstanțelor invocate în apel de inculpată care justificau stabilirea unei pedepse mai blânde și nici asupra cerinței acesteia de a fi aplicate în privința ei prevederile art. art. 79 și 90 Cod penal, luînd în considerație faptul că banii au fost luați de la întreprindere de către inculpată pentru tratamentul necesar mamei acesteia, care suferea de cancer;

- instanța de apel nu s-a expus asupra argumentului inculpatei privind împrumutul banilor de la întreprindere, în astfel de situație lipsind intenția directă de a delapida sumele respective de bani;

- s-a omis expunerea și asupra argumentului precum că pentru nerespectarea regulilor stabilite de legislație privind reflectarea în conturi și în registrele contabile a faptelor economice, precum și pentru nerespectarea cerințelor de perfectare a documentelor primare inculpata a fost sancționată în baza art. 295 alin. (2) și (3) Cod contravențional, iar practica vicioasă de a semna dispozițiile de plată doar de către inculpată, prin care ridica bani cu titlu de împrumut, era susținută de conducerea întreprinderii, fapt ce putea fi apreciat drept circumstanță atenuantă.

6.1. Pe cauză este depusă referință de către procuror, care se pronunță pentru inadmisibilitatea recursului declarat, din motiv că argumentele invocate de recurent nu sunt aplicabile din punct de vedere al prezenței unei erori de drept prevăzute de art. 427 Cod de procedură penală, iar pedeapsa stabilită este în dependență de circumstanțele atenuante și agravante prevăzute de art. 76-77 Cod penal, precum și de efectele acestora, prescrise de art. 78 Cod penal, astfel lipsind temeiuri de casare a hotărîrii atacate.

7. Examinînd admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal concluzionează că acesta urmează a fi declarat inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, instanța de recurs decide asupra inadmisibilității recursului înaintat în cazul în care se constată că recursul este vădit neîntemeiat.

Potrivit prevederilor alin. (2) art. 424 Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor prevăzute în art. 427 Cod de procedură penală.

În conținutul recursului ordinar declarat este invocat temeiul de recurs prevăzut la art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală – *instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel*, aceste temei negăsindu-și confirmare din următoarele considerente.

Analizând argumentele recursului, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal consideră neîntemeiate argumentele recurentului privind omisiunea instanței de apel de a lua în considerație motivele inculpatei ce țin de soluția de individualizare a pedepsei. Astfel, persoanei declarate vinovate trebuie să i se stabilească o pedeapsă echitabilă, în limitele sancțiunii prevăzute de lege, în baza căreia persoana se declară vinovată.

Reieșind din sensul legislației în vigoare cu privire la aplicarea în practica judiciară a principiului individualizării pedepsei penale, la examinarea cauzelor penale în ordine de recurs este necesar de verificat respectarea de către instanțele ierarhic inferioare a cerințelor legii la aplicarea pedepselor și de a lichida la timp erorile comise.

Limitele termenelor de pedeapsă, prevăzute în partea specială a Codului penal, sînt determinate de încadrarea juridică a faptei și reflectă gravitatea infracțiunii săvîrșite. Gravitatea acesteia constă în modul și mijloacele de săvîrșire a faptei, de scopul urmărit, de împrejurările în care fapta a fost comisă, de urmările produse sau care s-ar fi putut produce.

Termenul pedepsei, în afară de gravitatea infracțiunii săvîrșite, se stabilește avînd în vedere persoana celui vinovat, care include date privind gradul de dezvoltare psihică, situația materială, familială sau socială, prezența sau lipsa antecedentelor penale, comportamentul inculpatului pînă sau după săvîrșirea infracțiunii, fiind vorba de personalitatea infractorului.

Categoria și termenul (limita) de pedeapsă ce urmează a fi stabilite sunt în dependență de circumstanțele atenuante și agravante, prevăzute de art. art. 76 – 77 Cod penal, precum și de efectele acestora prescise în art. 78 Cod penal.

Colegiul penal constată, că aceste criterii generale și speciale privind individualizarea pedepsei, s-au valorificat de către instanțele de fond și apel anume în această ordine, fiind stabilit inculpatei termenul de pedeapsă, prevăzut de art. 191 alin. (4) Cod penal, în limitele sancțiunii. Mai mult ca atît, din materialele cauzei rezultă, că totalitatea motivelor invocate în apelul apărării au stat la baza stabilirii față de inculpată a pedepsei anume în cuantumul cel mai mic, astfel fiind neîntemeiată critica recurentului privind omisiunea instanței de apel de a se pronunța asupra lor.

Nu în ultimul rînd, Colegiul penal remarcă și faptul că argumentele invocate de către recurent sunt contradictorii, deoarece pe de o parte se prezintă argumente

în sensul atenuării pedepsei inculpatei, iar pe de alta, se indică asupra faptului că inculpata nu a avut intenția de a delapida banii însușiți, aceștia fiind luați cu titlu de împrumut. Această situație Colegiul penal o apreciază ca o metodă a avocatului de susținere a poziției inculpatei, pe care aceasta a prezentat-o în instanțele de fond și apel, deoarece pozițiile membrilor aceluiași grup procesual nu pot fi divergente, în caz contrar ar fi lezat dreptul inculpatei la un proces echitabil.

Raportînd actele cauzei la circumstanțele expuse supra, Colegiul penal consideră că hotărîrea atacată nu este afectată de erori de drept prevăzute de art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, urmînd a fi dispusă inadmisibilitatea recursului declarat, ca fiind vădit neîntemeiat.

8. În conformitate cu art. 432 alin. (1), (2) pct. 4) Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de către avocatul Roșca Vladislav în numele inculpatei Fulga Svetlana împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 23 februarie 2016, în cauza penală în privința lui *Fulga Svetlana Ivan*, deoarece este vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 08 iulie 2016.

Președinte

Petru Ursache

Judecătorii

Vladimir Timofti

Constantin Alerguș